

Dviračių maršrutas
Baidarių maršrutas
Automobilių maršrutas
Lankytinos vietos
Turizmo informacija

**PO ŠAKIŲ
KRAŠTĄ**

DVIRAČIU PALEI NEMUNĄ

Dviračių maršrutas

Šiuo maršrutu siūloma keliauti kairiaja Nemuno pakrante, kuria driekiasi visa šiaurinė Šakių rajono riba. Šio krašto panemunės itin vaizdingos ir įdomios. Čia telkiasi gausybė gamtos vertybių ir kultūros paveldo objektų, atsiveria įspūdingi kraštovaizdžiai. Nuo Gelgaudiškio iki Žemiosios Panemunės tiesiasi Panemunių regioninio parko ribos. Be to, čia įsikūrusios jaukios kaimo turizmo sodybos, Gelgaudiškyje ir Plokščiuose įrengtos mobiliosios mažųjų laivų prieplaukos, o žiemą šalia Kriūkų miestelio esančiame Kumečių kaime veikia slidinėjimo trasa. Nuo Gelgaudiškio iki Kriūkų miestelio palei Nemuną įrengtas dviračių takas.

Maršrutą pradėti ir užbaigti galima bet kurioje vietovėje, tačiau verta įveikti visą 65 km maršrutą nuo Sudargo iki Pavilkijos, iš kur patogu žygi pratesti į Kauno rajoną kairiuoju Nemuno krantu keliaujant Zapyškio link, arba dešiniuoju – persikėlus keltu į Vilkiją.

Maršrutas: Sudargas (10 km) – Kiduliai (14 km) – Gelgaudiškis (14 km) – Plokščiai (16 km) – Kriūkai (6 km) – Žemoji Panemunė (5 km) – Pavilkijys. Iš viso – 65 km asfalto ir žvyrkelio keliais bei dviračių taku.

Sudargas. Miestelis, įsikūręs ant aukštų Nemuno šlaitų, šalia sienos su RF Kaliningrado sritimi. Dėl išskirtinio grožio vietovė dar vadinama Lietuvos Šveicarija. Miestelio vardas kildinamas nuo lietuvio kunigaikščio Sudargo, kurio pilis ant aukšto upės šlaito buvo sudeginta 1317 m., tačiau čia išliko gyvenvietė.

Šiandien miestelis unikalus palei Nemuną išsidėsčiusių ir kryžiuočių laikus menančių 5 Sudargo Burgaičių ir Grinaičių piliakalnių kompleksu, kurie yra datuojami I tūkst. pradžia. Tai svarbiausias piliakalnių kompleksas Lietuvoje po Kernavės piliakalnių istorine, archeologine ir kultūrine prasme. Kovose su kryžiuočiais Sudargas buvo lietuvių gynybos punktas. Piliakalnių kompleksas žvalgytas 1955 m., tirtas 1970 m. Tuo metu rastos vertybės saugomos Lietuvos nacionaliniame muziejuje. 2007 m. atlikti žvalgomieji piliakalnių kasinėjimai.

Kiekvienas piliakalnis turi savo vardą: Balnakalnis, Žydkapiai, Bevardis, Pilaitė ir Vorpilis. Šiuo metu piliakalniai yra atidengti nuo gausios augmenijos, medžių, todėl puikiai tinka pasižvalgyti po apylinkes. Prie Bevardžio stovi paminklas Sudargo pilies gynėjams atminti (aut. V. Cikana, 2007).

Keliaujame dviračiais nuo Sudargo iki Kidulių

*Sudargo piliakalnių panorama
Kidulių dvaras*

Pačiame Sudargo miestelyje stovi kukli nedidelė evangelikų liuteronų bažnyčia (1997 m. ji buvo atvežta iš Vokietijos Visbeko miesto). Bažnyčią puošia 6 kv. m vitražas.

Spaudos draudimo metais Sudargas buvo knygnešių veiklos žemė.

Prie pat sienos su RF Kaliningrado sritimi yra archeologinę vertę turintis Ramoniškių kapinynas. Jame rasti dirbiniai iš III–VI a. griautinių ir IX–XIII a. degintinių kapų saugomi Kauno istorijos muziejuje.

Kiduliai. Tai kairiajame Nemuno krante priešais Jurbarką įsikūręs miestelis. Jį sudaro 3 senos gyvenvietės, susiliejusios į vieną: Kidulių dvaras, Šiaudinės kaimas ir Kaimelio bažnytkaimis.

Kidulių dvaras priklausė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės išdininkui Jeronimui Krišpinui Kiršenšteiniui. Vėliau čia vienas paskui kitą gyveno net trys žemaičių vyskupai, vienas jų – Juozapas Mikalojus Karpis. 1807 m., ruošdamasis Tilžėje pasirašyti pralaimėjimo sutartį su Prancūzijos imperatoriumi Napoleonu, dvare viešėjo Prūsijos karalius Vilhelmas III. Vėliau dvaras atiteko rusų generolui Jonui fon Ofenbergui, kuris prie dvaro įkūrė puikų parką. Paskutiniu dvaro valdytoju tapo grafas Tiškevičius. Po karo dvare įsikūrė tarybinis ūkis, biblioteka, ambulatorija.

Kaimelyje kadaise buvo dvaro palivarkas (atskira dvaro dalis), kurį 1860 m. taip pat nupirko grafas Benediktas Tiškevičius.

Graži ir vertinga Kidulių miestelio medinė Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia, statyta 1860 m. grafo Benedikto Tiškevičiaus lėšomis.

Šiaudinės kaime prie Nemuno įkurtas „Prisiminimų parkas“. Tai 3 ha plotas, kuriame įrengtos 4 poilsiavietės,

krepšinio aikštelė ir laužavietė. Parko įkūrėjas ir prižiūrėtojas – Ronius Karopčikas. Kurdamas parką jis sumaniai panaudojo viską, ką į krantą išmeta srauni Nemuno upės tėkmė.

Kidulių seniūnijos Kukarskės kaime, Nemuno ir Šerentos upelio santakoje, dunkso Kukarskės piliakalnis su gyvenvieta, datuojamas II tūkst.

Maštaičių piliakalnių kompleksą, sudarytą iš piliakalnio, 3 pilių ir Nemuno slėnyje esančios senosios uosto vietos, rasime tarp dviejų bevardžių upelių. Čia, manoma, 1344 m. pastatyta kryžiuočių Naujojo Bajerburgo pilis.

Gelgaudiškis. Tai viena seniausių panemunės vietovių. Anot istorikų, žmonės čia gyveno jau V–X a. Paties miestelio atsiradimas susijęs su Gedgaudų dvaro palivarko įkūrimu kairiajame Nemuno krante (XV a.). Apie 1842–1846 m. Prūsijos baronas Gustavas Henrikas Koidelis ant aukšto Nemuno slėnio šlaito pastatė mūrinius vienaaukščius dvaro rūmus, kurie čia stovi iki šiol. Koideliai 1892 m. dvarą pardavė Komarams, tačiau per žemės reformą 1920 m. dvaras buvo išparduotas, o rūmuose įsteigta vaikų prieglauda, iki Antrojo pasaulinio karo priklausiusi vienuolėms šaritėms. Vokiečių okupacijos metais rūmuose buvo įsikūręs štabas, vėliau – karo ligoninė. Po karo iki 1961 m. čia veikė vaikų namai, nuo 1966 m. – pagalbinė internatinė mokykla, nuo 2005 m. – Gelgaudiškio specialioji mokykla, įsikūrusi dvaro ūkiniuose pastatuose. Centriniai dvaro rūmai yra restauruojami.

Gelgaudiškio dvaro rūmus supa senas parkas, kuriame įrengtas pažintinis takas. Tai vienas didžiausių Lietuvos dvarų parkų, pasižymintis sudėtinga struktūra ir griežtomis geometrinėmis formomis, kurios pereina į natūralią Nemuno slautų girią. Pagrindinė šio parko ašis – ketureilė sidabrinių klevų alėja, kertanti į Nemuną atkreiptus rūmus iš pietų

Gelgaudiškio pažintinis takas

pusės. Miško parke yra aikštelė, iš kurios taisyklingai aštuoniomis pasaulio šalių kryptimis iškirstos proskynos (takai). Ši vieta vadinama „Žvaigždė“. Pasakojama, kad dvaro ponai parke rengdavo medžiokles ir „Žvaigždės“ centre puotaudavo. Mat būdavo labai patogu puotaujant stebėti ir medžioti per proskynas bėgančius žvėris.

Parke gausu ir kitų įdomių, legendomis apipintų objektų: „Asesorius kapas“, „Velnio kalnas“, „Baronkapinės“, tyro vandens šaltinėlis. Miško parkas įeina į Panemunių regioninio parko teritoriją, taigi tai itin griežtai saugoma teritorija.

Nemuno šlaito papėdėje stovi Gelgaudiškio miestelio Šv. Kryžiaus Išaukštinimo bažnyčia, statyta XIX a. viduryje.

Jos viduje yra 3 varpai – Lietuvos kultūros vertybės.

Gelgaudiškio pažintiniame take grupėms organizuojama smagi pramoga – teatralizuota ekskursija su „dvariškiais“, muzikantais ir vaišėmis. Ekskursiją reikėtų užsisakyti iš anksto. Gelgaudiškio kultūros centras, el. p. edgapol@delfi.lt, tel. 8 687 76145.

Plokščiai – jaukus, žalumoje paskendęs miestelis. Istoriniuose šaltiniuose Plokščiai minimi nuo 1561 m. Kadaise čia buvęs dvaras, tačiau iki šiol išliko tik apskritimo formos dvaro parkelis.

Viena iš Plokščių miestelyje esančių gatvių yra tikras upelis, taigi ir vadinasi Upė-gatvė Vaiguva. Gatvės gyventojai savo kiemus pasiekia tik važiuodami upelio vaga.

Dar viena įdomi vieta – Didžiupio upelio šlaite esantis šventas šaltinėlis ir mūrinė koplytėlė, vadinama „Šventaduobe“. Čia vyksta įvairūs kultūriniai ir religiniai renginiai, taip pat tuoktuvės ir krikštynos. Taką į Šventaduobę puošia tautodailininko Zigmo Sederevičiaus medžio skulptūros.

Medinės Plokščių Švč. Mergelės Marijos bažnyčios bokšte vis dar skamba žalvarinis varpas, išlietas 1573 m. Tai vienas seniausių Lietuvoje esančių varpų.

Upė-gatvė Vaiguva Plokščiuose

Šventaduobė

Pačiame Plokščių miestelyje ir jo apylinkėse yra daugiau įdomių objektų:

- ✦ Plokščių mokyklos muziejus (krašto istorinė ir literatūrinė ekspozicija).
- ✦ Miestelio laikrodis (2002 m., tautodailininkas Z. Sedevičius).
- ✦ Vinco Kudirkos akmuo.
- ✦ Paminklas žuvusiems Plokščių savanoriams ir Antrojo pasaulinio karo karių kapinės.
- ✦ Memorialinis kompleksas „Kančių keliai“.
- ✦ „Kriaučiūnynė“ – Lietuvos tautinio atgimimo veikėjo mokytojo Petro Kriaučiūno sodybos vieta.

Ilguvos dvaras

Plokščių apylinkėse dunkso 3 piliakalniai: Stulgių piliakalnis (I–II tūkst.), Vaiguviškių (Plokščių) piliakalnis (I tūkst.), Šilvėnų (Kubilių) piliakalnis (I tūkst.).

Ilguva. Tai reto grožio dvarvietė prie Nykos upelio santakos su Nemunu, kur ant aukšto upės šlaito stovi medinis liaudiško klasicizmo stiliaus dvaras (XVIII a. pab.). Dvarą pastatė karaliaus Stanislovo Augusto dvaro šambelionas Julius Grincevičius. Dvaras Grincevičių giminei priklausė iki XIX a. pabaigos. Čia vaikystės metus praleido garsi dainininkė Beatričė Grincevičiūtė (1911–1988). 1940 m. dvare įkurta senelių prieglauda, dabar – Ilguvos pensionatas.

Dvaro įkūrėjas Ilguvoje pastatė ir medinę Šv. Kryžiaus Atradimo bažnytelę, kurioje yra vertingas italų kilmės dailininko Pranciškaus Andriolio paveikslas „Marija su kūdikiu“ (1814 m.).

Ilguvos apylinkėse yra dar 3 panemuninių piliakalniai: Mišiūnų, Dulinciškių ir Žuklių, kurie datuojami I tūkst.–II tūkst. pradžia.

Kriūkai. Dar vienas jaukus panemunės miestelis. Kriūkų senovę mena įdomus XIX a. statinys – ant akmeninių pamatų stovintis dviejų aukštų grūdų sandėlis, vietos gyventojų vadinamas „Špykėre“. Jis priklausė pirkliais ir buvo skirtas supirktiems javams laikyti. Iš čia grūdus Nemunu plukdydavo į Vokietiją. Prie „Špykėrės“ kasmet gegužės mėnesį vyksta Žiobrinų šventė, kurios metu senoviniu būdu kepami žiobriai, verdama žuvinė.

Kriūkų miestelyje kadaise gyvavo Sviatošino dvaras, ilgai priklausęs bajorų Rene giminei, o XIX a. pabaigoje paveldėtas bajoro Aleksandro Mielžinskio. Sviatošino dvare gimė Kazys Germanas (1897–1980), buvęs tarpukario Lietuvos su-

sisiekimo ministras ir tiltų statytojas. Viename iš Sviatošino dvaro kambarių dabar veikia Kriūkų vidurinės mokyklos ir Kriūkų krašto istorijos muziejus.

Prie Kriūkų miestelio prisišlijęs Paežerėlių kaimas, kuriame stovi mūrinė Paežerėlių Šv. Angelų Sargų bažnyčia, pastatyta 1860 m. dvarininkų Mielžinskių lėšomis.

Apylinkėse dunkso Joginiškių piliakalnis, vadinamas Kalnu ir datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia.

Žemoji Panemunė. Tai sena dvarvietė prie Nemuno, yra manoma, kad įsikūrusi buvusios kryžiuočių pilies vietoje. Kai XIII a. pabaigoje kryžiuočiai pradėjo puldinėti Lietuvos žemes, Nemunas ilgam buvo tarsi fronto linija: dešiniajame krante pilis statėsi lietuviai, o kairiajame – kryžiuočiai, arba net viename krante vieną priešais kitą. Kryžiuočių laikus mena aukštas piliakalnis prie Pausės upelio ir Nemuno santakos, datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia.

Išlikęs ir Žemosios Panemunės dvaras, kuris minimas nuo XVI a. pabaigos ir priklausęs žymioms šeimoms: Gedgudams, Čartoriskiams, Belazarams, Fergisams, Zanam.

Žemosios Panemunės piliakalnis

1924 m. dvarą nupirko žurnalistas, tuometinės ELTOS direktorius, Sibiro tremtinys Valentinas Gustainis (1896–1957), kuris per karą buvo ištremtas į Sibirą. Pokario metu dvare buvo įkurta ligoninė.

Žemosios Panemunės Šv. Vincento Pauliečio bažnyčia, pastatyta 1877 m., yra architektūros paminklas.

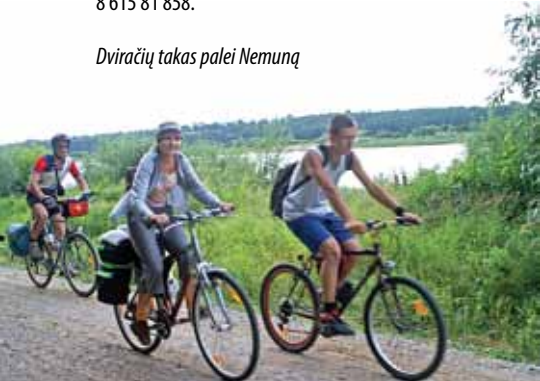
Pavilkijys. Šis kaimas, įsikūręs priešais kitame Nemuno krante esantį Vilkijos miestelį, yra dar viena buvusi dvarvietė. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Pavilkijyje veikė akmens kasykla, garinė lentpjūvė, malūnas, trys kalkių dirbtuvės, pieninė bei sūrinė, kelios krautuvės, buvo nutiestas vietinės reikšmės geležinkelis.

Apylinkėse dunkso dar 2 piliakalniai: Mikytų piliakalnis, vadinamas Smaliakalniu, ir Šetijų piliakalnis, dar vadinamas Jundakalniu. Piliakalniai datuojami I tūkst. pabaiga.

Šetijų kaime yra išlikusi rašytojo Kazio Puidos (1883–1945) gimtoji sodyba.

Pavilkijyje yra įrengta autokroso trasa, kurioje keletą kartų per metus rengiamos Lietuvos čempionatų varžybos. Tarp Pavilkijo ir Vilkijos šiltuoju metų laiku kursuoja vienintelis automobilinis keltas per Nemuną. Keltas „Vilkynė“, tel. 8 615 81 858.

Dviračių takas palei Nemuną

BAIDARE ŠEŠUPĖS VINGIAIS

Vandens maršrutas

Šešupė yra bene vienintelė Šakių rajono upė, tinkama plaukioti baidarėmis. Nuo Kudirkos Naumiesčio iki Kirkilų kaimo upė teka pačiu Lietuvos–RF Kaliningrado srities pasieniu, kol įteka į Rusijos teritoriją. Tai ir yra šio maršruto išskirtinumas – keliauti išorine ne tik Lietuvos, bet ir Europos Sąjungos siena. Todėl prieš pradedant žygį, dar reikia pasirūpinti pasienio leidimais.

Maršrutas pradedamas Kudirkos Naumiestyje: grožintis Šešupės kraštovaizdžiu aplankomos šio miestelio įdomios vietos. Palei upę įkurta net 3 draustiniai: Aukšpirtos ir Jotijos hidrografiniai bei Šešupės kraštovaizdžio. Maršrutą geriausia užbaigti Slavikų kaime, iš kur patogiu transportuoti baidares. Plaukiant griežtai draudžiama siekti RF Kaliningrado srities krantą ir tuo labiau jame išlipti. Vietovės Rusijos pusėje visiškai neapgyvendintos, ten kadaise buvo karinis poligonas. Taigi jei pasiseks, galima išvysti net stirnų, atėjusių atsigerti upės vandens.

Leidimai išduodami visomis savaitės dienomis šviesiuoju paros metu Kudirkos Naumiesčio užkarde adresu: Pr. Mašio g. 90, Kudirkos Naumiestis, tel./faks. 8 345 57 162. Tereikia su savimi turėti plaukiančiųjų pasus arba asmens tapatybės korteles.

Maršrutas: Kudirkos Naumiestis (22 km) – Panoviai (2 km) – Šilgaliai (13 km) – Slavikai. Iš viso – 37 km. Atstumai nurodomi palei upės ilgį.

Šešupės pakrantės

Keliaujame baidarėmis Šešupe

Dr. Vinco Kudirkos muziejus Kudirkos Naumiestyje

Kudirkos Naumiestis įsikūręs Šešupės ir Širvintos upių santakoje, RF Kaliningrado srities pasienyje. Savo pavadinimu miestas įamžina rašytoją ir tautinio atgimimo šauklį Vincą Kudirką (1858–1899), kurio garbei miestelyje įkurtas muziejus. Dr. Vinco Kudirkos muziejus yra pirmasis naujas atkurtos Lietuvos Respublikos muziejus, skirtas šiam lietuvių tautinio atgimimo veikėjui bei valstybės himno autoriui atminti. Muziejus atidarytas 1998 m. gruodžio 5 d., minint himno sukūrimo 100 metų ir dr. V. Kudirkos gimimo 140-ies metų jubiliejus. Muziejaus ekspoziciją sudaro rinkiniai apie krašto istoriją ir varpininkus. Vinco Kudirkos g. 29, Kudirkos Naumiestis, tel. 8 345 57 451, el. p. v.kudirkos-muziejus@lnm.lt.

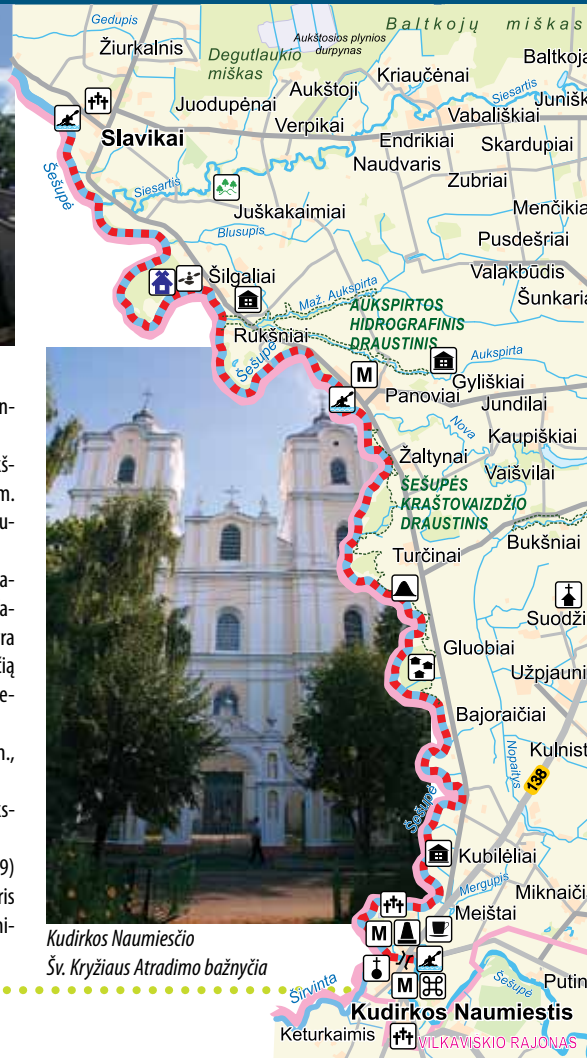
Kitas turistų pamėgtas objektas – Irenos ir Antano Spranaičių įkurtas „Širvintos miestelio muziejus“. Muziejaus ekspozicija supažindins su sugriauto Karaliaučiaus krašto Širvintos miestelio, iki karo buvusio kitapus Širvintos upelio priešais Kudirkos Naumiestį, istorija. Rinkinyje – fotografijos, spaudos leidiniai, straipsniai, žmonių prisiminimai, antspaudai. Dėl lankymo rekomenduojama iš anksto tartis telefonu. S. Dariaus ir S. Girėno g. 26 (virš pašto), Kudirkos Naumiestis, tel. 8 345 57 333.

Prano Sederevičiaus skulptūros Kudirkos Naumiestyje

Rekomenduojama pasižvalgyti po miestelį ir dar aplankyti kitus įdomius objektus:

- ✦ Dr. Vinco Kudirkos paminklas Kudirkos Naumiesčio aikštėje (aut. V. Grybas). Pradėtas statyti 1928 m. 1934 m. birželio 10 d. iškilmingai atidengtas, iškilmes dalyvaujant Lietuvos Prezidentui Antanui Smetonai.
- ✦ Kudirkos Naumiesčio baroko stiliaus Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia (1783 m., architektas – vienuolis J. Vališauskas). Bažnyčioje iš karmelitų vienuolių laikų yra išlikęs bažnyčios paveikslas, vaizduojantis soste sėdintį Mariją su Kūdikiu ir tiesiančią škaplierius karmelitų vienuolino steigėjams – Šv. Jonui ir Šv. Teresei.
- ✦ Paminklas LDK Vytautui Didžiajam (pastatytas 1930 m., atstatytas 1990 m.) prie Širvintos tilto.
- ✦ Vinco Kudirkos tiltas per Šešupę, kuris kiekvienam moksleiviui žinomas iš satyros „Lietuvos tilto atsiminimai“.
- ✦ Liaudies skulptoriaus Prano Sederevičiaus (1905–1979) skulptūrų ansamblis (žmonių vadinami „Arkliais“), kuris yra bene vienintelis Lietuvoje panašaus pobūdžio primityviojo liaudies meno sėdevras.

Kudirkos Naumiesčio

Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia

Kudirkos Naumiestis

Keturkaimis

VILKAVISKIO RAJONAS

★ Kudirkos Naumiesčio kapinės, kuriose palaidotas dr. Vincas Kudirka, rašytoja Petronėlė Orintaitė ir kiti krašto šviesuoliai.

Taip pat verta apžiūrėti Kudirkos Naumiesčio gatvių tinklą, kuris yra Lietuvos urbanistikos paminklas.

Kubilėliai. Šioje ant upės kranto įsikūrusioje gyvenvietėje 1860 m. gimė Jonas Jablonskis. Karo metais sodyba sudegė. 1974 m., per antrąją Kalbos dieną, sodybos vietoje buvo atidengtas jį žymintis paminklinis akmuo, vadinamas „Jablonskio akmeniu“.

Toliau maršrutas vingiuoja pro Šešupės kraštovaizdžio draustinį Panovių link.

Panoviai. Kaimo centre stovi skulptūra žymiajam Lietuvos baletmeisteriui, sceninio liaudies šokio kūrėjui Juozui Linguiui atminti (autorius – skulpt. V. Cikana).

Verta aplankyti privatų Teresės Durstinienės Panovių kraštotyros muziejų (Panovių k., tel. 8 612 85 132).

Regykla prie Panovių

Šešupės gamtovaizdis

Gyliškių kaime galima aplankyti J. Lingio tėviškės vietą. Už Panovių prasideda Aukšpiertos hidrografinis draustinis. Kitas sustojimas rekomenduojamas Šilgalių kaime.

Šilgaliai – gyvenvietė, įsikūrusi ant Šešupės kranto. Šalia kaimo ošia didelis šilas. Šilgaliuose yra vyskupo Prano Būčio gimtinė, kurią žymi paminklinė skulptūra.

Slavikų varpinė ir varpai

Maršrutas baigiamas **Slavikuose**. Vakariniu šio kaimo pakraščiu teka Šešupė, pietiniu – jos intakas Siesartis. Slavikai garsūs knygnešių darbais, net 9 knygnešiai palaidoti Slavikų kapinėse.

Bažnyčios šventoriuje stovi aukšta, smailėjanti medinė varpinė su kupoliniu stogu. Joje pakabinti du varpai (vienas išlietas 1874 m., kitas – 2003 m.) Knygnešių laikais šios varpinės rūšys buvo naudojamas kaip uždraustos literatūros slėptuvė.

Šalia Slavikų esančiame Juškakaimių kaime verta aplankyti ir pasigrožėti Zigmo Naujokaičio sukurto Kurnės dendrologiniu parku (6,8 ha). Pagrindinės parko dalys yra Vingio ir Plautupio sodai, kuriuose auga dekoratyvinių medžių kolekcija.

ŠAKIŲ KRAŠTO MEDINĖS BAŽNYČIOS *Automobilių maršrutas*

Šakių krašte gausu išlikusių medinės architektūros paminklų, kurių didžiąją dalį sudaro bažnyčios. Šie XVIII–XIX a. statiniai karų metu labai nukentėjo, tačiau katalikiškame krašte turėjo palankesnes sąlygas būti išsaugoti ir puoselėjami. Šis maršrutas vingiuoja per nedidelius Šakių rajono miestelius ir kaimus, kur įdomu pamatyti ne tik patį kelionės tikslą – medines bažnyteles, bet ir išvysti tikrą, nepagražintą Lietuvos provincijos gyvenimą. Dėl didesnių atstumų maršrutu siūloma keliauti automobiliu bet kurio metų laiku. Maršruto pradžios ir pabaigos taškas – Šakių miestas.

Maršrutas: Šakiai (21 km) – Slavikai (12 km) – Kaimelis (27 km) – Plokščiai (9 km) – Ilguva (22 km) – Kretkampis (8 km) – Lekėčiai (18 km) – Sutkai (25 km) – Paluobiai (6 km) – Griškabūdis (12 km) – Žvirgždaičiai (29 km) – Valakbūdis (15 km) – Šakiai. Iš viso – 204 km asfalto ir žvyrkelio keliais.

Slavikų Šv. Onos bažnyčia. Bernardinų kunigo Lauryno Tautkevičiaus rūpesčiu 1835 m. pastatyta medinė bažnyčia ir klebonija. 1858–1888 m. klebonavęs Pranciškus Andriukaitis padėjo knygnešiams platinti draudžiamą lietuvišką spaudą. 1906 m. klebonijoje įsikūrė „Žiburio“ draugijos skyrius, 1907 m. biblioteka-skaitykla. Statinys stačiakampio plano, su 2 bokšteliais. Šventoriaus tvora – medinių statinių ir mūrinių stulpų. Šventoriuje stovi medinė 3 aukštų varpinė.

Bažnyčioje esančios kultūros vertybės: paveikslai „Marija, krikščionių globėja“ ir „Šv. Martynas“, altorėlis su Marijos Škaplierinės ir Jono Krikštytojo paveikslais, altorėlis su paveikslais „Marija“ ir „Šv. Ona“, altorius su Jono Krikštytojo paveikslu, skulptūros „Nukryžiuotasis I“ ir „Nukryžiuotasis II“, varpas.

Kaimelio Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia.

1860 m. Kaimelio savininkas Benediktas Tiškevičius pastatė dabartinę medinę bažnyčią. Ją 1885 m. konsekroavo pavyskapis Juozapas Olekas. Bažnyčios kompleksas (bažnyčia ir varpinė) yra saugomas valstybės. Bažnyčia stačiakampio plano, vienabokštė, su 7 pinakliais. Šventoriaus tvora – akmenų mūro.

Bažnyčioje esančios kultūros vertybės: paveikslai „Šv. Rokas“ ir „Marija su kūdikiu“.

Aplankius Kaimelio bažnyčią maršrutas vingiuoja panemumėms į Plokščius.

Plokščių Švč. Mergelės Marijos vardo bažnyčia.

Ši bažnyčia pastatyta 1868 m. kunigo Tomo Jankausko rūpesčiu, padedant grafiui Benediktui Tiškevičiui ir parapijiečiams. 1883 m. ją konsekroavo pavyskapis Juozapas Olekas. 1909 m. įsteigta biblioteka-skaitykla. Kunigo J. Radžiūno iniciatyva 1930 m. pastatyta medinė klebonija, kuri po Antrojo pasaulinio karo buvo paversta ligonine. Klebonas Juozapas Frainas (1911–1987) suremontavo sunykusį pastatą ir pertvarkė į kleboniją. Bažnyčia lotyniško kryžiaus plano, vienabokštė, su žemesne trisiene apside ir bokšteliais. Šventoriaus tvora medinių statinių.

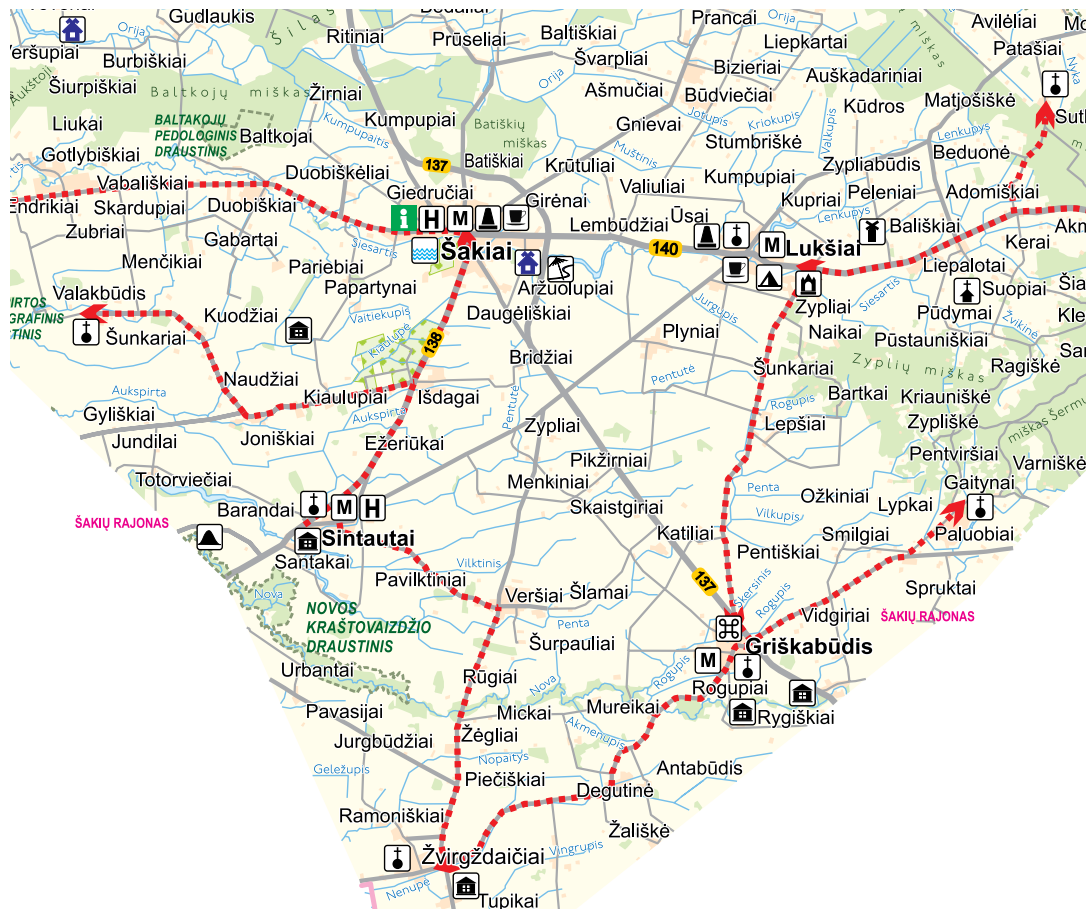
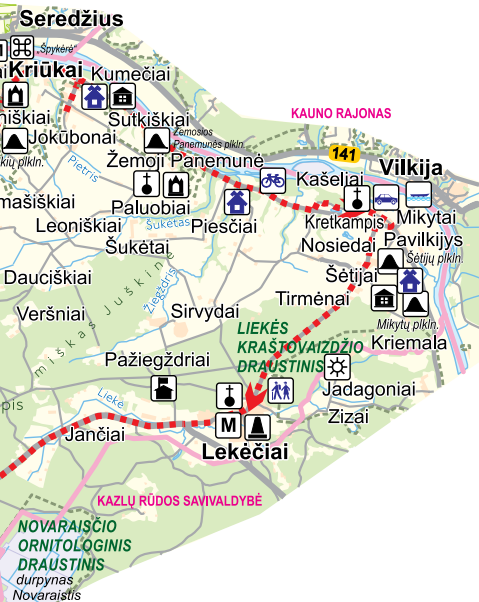
Bažnyčioje esančios kultūros vertybės: žalvarinis varpas, išlietas 1573 m., nežinomo dvasininko portretas, altorėlis su paveikslu „Šv. Steponas“, altorėlis su paveikslu „Apreikimas“, paveikslas „Nukryžiuotasis“, skulptūra „Nukryžiuotasis“.

Slavikų bažnyčia

Kaimelio bažnyčia

Ilguvos bažnyčia
Kretkampio bažnyčia

Ilguvos Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia.

Jos istorija nukelia į 1765 m., kuomet Upytės seniūnas Pranciškus Grincevičius pastatė bažnyčią. Ji buvo Veliuonos filija. 1794 m. įkurta parapija. 1813 m. į bažnyčią trenkus žaibui, ji sudegė. Julijonas Grincevičius 1814 m. pastatė dabartinę medinę bažnyčią. Ją 1822 m. konsekro pavyskapis Augustinas Polikarpas Marcejevskis. 1907–1909 m. veikė „Žiburio“ draugijos skyrius, turėjęs biblioteką. Bažnyčia, varpinė ir klebonija yra valstybės saugomi objektai. Statinys liaudies architektūros formų, stačiakampio plano, su 2 šoniniais priestatais, apside ir 3 bokšteliais. Vidus 3 navų, atskirtų kolonomis. Šventorių aptvertas metaline tvora. Jame stovi medinė 3 aukštų varpinė, yra kapinės.

Bažnyčioje yra vertingas Mykolo Elvyro Andriolio paveikslas „Marija su kūdikiu“.

Kretkampio Šv. diakono Stepono bažnyčia.

Kretkampio dvaro savininkas Steponas Vaizbūnas 1866 m. pastatė mūrinę koplyčią savo šeimos nariams laioti. Kunigas Romanas Zaremba 1908 m. ją suremontavo, pristatė medinę zakristiją. Iki 1918 m. kunigas Sabas pastatė erdvesnę medinę koplyčią ir joje laikė pamaldas. Kretkampyje 1940–1941 m. gyveno arkivyskupas Pranciškus Karevičius, vėliau prelatas Jonas Naujokas. Po Antrojo pasaulinio karo koplyčia veikia bažnyčios teisėmis. Bažnyčia stačiakampio plano, medinė, vienabokštė, su prieangiu ir mūrine apside. Šventoriuje yra kapinės.

Apžiūrėjus panemunių bažnyčias, maršrutas suka Lekėčių link.

Lekėčių Šv. Kazimiero bažnyčia. Šios bažnyčios pradžią mini 1843 m. pastatyta medinė koplyčia. Į ją kar-

tais atvažiuodavo Zapyškio kunigas laikyti šv. Mišių. 1906 m. čia įkurta parapija. Pirmasis jos klebonas Justinas Staugaitis koplyčią padidino, pavertė bažnyčia. 1907 m. įsikūrė „Žiburio“ draugijos skyrius. 1908–1910 m. veikė Lietuvių katalikų blaivybės draugijos skyrius. 1908 m. sudegė nebaigta įrengti klebonija. Bažnyčia yra liaudies architektūros formų. Tai stačiakampio plano pastatas su dvišlaičiu stogu ir mažų piramidinių bokštelio šelmens priekyje. Tik durys galinėje sienoje su apsaugine pastoge ir langeliu frontone pabrėžia pastato tikrąją paskirtį. Šoninių sienų plokštumas pajvairina piliastrai su kapiteliais kiekvieno lango kraštuose. Tai retenybė medinėse bažnyčiose. Galinės sienos timpanas papuoštas reljefišku kryžiumi ir trimis trikampaiais langeliais.

Šventoriuje esančios kultūros vertybės: ornamentuotas kryžius, kryžius su koplytėle ir Nukryžiuotojo skulptūrinė grupė.

Sutkų Švč. Mergelės Marijos, Belaisvių Vaduotojos, bažnyčia.

Šios bažnyčios istorija prasideda 1825 m., kai Sutkuose buvo pastatyta koplyčia. Joje vykdavo Šv. Roko atlaidai. 1834–1835 m. prie koplyčios pristatyta zakristija, įrengta bažnytėlė. 1918 m. įkurta parapija. 1919 m. įsteigta pavasarininkų kuopa. Klebono Stasio Raubos rūpesčiu 1920 m. pastatyti klebonijos trobesiai. 1939 m. rugsėjo 10 d. pašventinti statomos mūrinės bažnyčios pamatai (išliko sienų dalys). Bažnyčia liaudies architektūros formų, stačiakampio plano, su bokštelio, šonine koplyčia ir zakristija, trisiene apside. Šventoriaus tvora medinių statinių. Šventoriuje yra kapinės.

Bažnyčioje ir šventoriuje esančios kultūros vertybės: altoriai su šventųjų skulptūromis, paveikslas „Marija, krikščionių globėja“, skulptūros „Nukryžiuotasis I“, „Nukryžiuotasis II“

Sutkų bažnyčia

Griškabūdžio bažnyčia

ir „Šv. Barbora“, arnotas, kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra, 2 ornamentuoti kryžiai.

Paluobių Šv. Angelų Sargų bažnyčia. Dabartinė medinė bažnyčia pastatyta 1915–1916 m. kunigo Vinco Vizgirdos rūpesčiu. 1970–1989 m. čia klebonavęs Pranas Račiūnas (16 metų kalintas) išdažė bažnyčią, suremontavo kleboniją, svirne įrengė etnografinį muziejėlį. Bažnyčia liaudies architektūros formų, stačiakampio plano, vienabokštė, su šoniniais priestatais. Šventoriaus tvora medinė. Jame stovi dviaukštė medinė varpinė.

Bažnyčioje esančios kultūros vertybės: paveikslai „Šv. Barbora“ ir „Jonas Nepomukas“, skulptūra „Nukryžiuotasis“, arnotas.

Bene žinomiausia Šakių krašte yra **Griškabūdžio Kristaus Atsimainymo bažnyčia**. Bažnyčia pastatyta Teklės Vyšniaveckienės lėšomis 1742–1743 m. Ją 1743 m. konsekrovo Žemaičių vyskupas Antanas Tiškevičius. Parapija atiduota Naumiesčio karmelitams. Naumiesčio karmelitai čia įkūrė savo skyrių. Karmelitai pagal inžinieriaus architekto Juozapo Vališausko projektą 1792–1796 m. pastatė dabartinę medinę bažnyčią ir varpinę. 1805 m. uždarytas karmelitų vienuolynas (1840 m. pastatas sudegė). 1877–1880 m. įrengtas naujas altorius, bažnyčia remontuota. 1906 m. įsikūrė „Žiburio“ draugijos skyrius (pirmininkas kunigas Juozapas Marma). Jis 1909 m. įsteigė biblioteką-skaityklą ir arbatinę. 1911 m. bažnyčia remontuota. Per Pirmąjį pasaulinį karą varpinė ir klebonija sudegė, vokiečiai pasiėmė 2 varpus. Nuo 1922 m. klebonavęs Juozas Vaičaitis (1881–1961) 1929 m. atnaujino bažnyčią, 1933 m. pagal inžinieriaus Antano Bistricko projektą pastatė gelžbetoninę

varpinę. Klebonas Juozas Adomaitis (1901–1983), (Griškabūdvyje 1945–1951 m.) ištremtas 20 metų į Sibirą. Vėlesnis klebonas Pranas Litvinas suremontavo bažnyčią.

Aštuonkampė klasicistinė Griškabūdžio bažnyčia stovi lygioje vietoje, ilgos stačiakampės aikštės kampe. Pažymėtina, kad Griškabūdžio karmelitų bažnyčia yra vienintelis išlikęs daugiakampės klasicistinės medinės bažnyčios Lietuvoje pavyzdys. Šio unikalaus statinio interjerą dengia plokščios lubos, atremtos į keturias mūrines jonėnines kolonas. Lubų vidurio perdanga pakelta ir imituoja veidrodinį skliautą. Aštuonkampę dalį juosia galerija, o sienas dengia polichrominė sienų tapyba, daugiausia imituojanti architektūros elementus. XVIII a. pab.–XIX a. pr., kol čia dar buvo karmelitai, bažnyčią puošė 7 altoriai.

Bažnyčioje esančios kultūros vertybės: altorėlis su Šv. Barboros ir Šv. Onos bareljefais, sieninė tapyba „Mykolas Arkangelas“, memorialinė bažnyčios konsekravimo lenta, bažnyčios fundatoriaus memorialinė lenta, sietynas, paveikslai „Šventoji Trejybė“ (italų mokyklos dailininko Simono Sorio darbas), „Marija su kūdikiu“, „Šv. Ona“, „Paskutinė vakarienė“, „Kristaus vainikavimas“, „Kristaus nuplakimas“, „Šv. Kazimieras“, skulptūros „Nukryžiuotasis I“ ir „Nukryžiuotasis II“, altorėlis su Marijos paveikslu.

Žvirgždaičių Šv. Jėzaus Širdies bažnyčia.

Čia 1917 m. įkurta Žvirgždaičių parapija, iš Paluobių atvežta ir pastatyta medinė bažnyčia. Ji 1944 m. sudegė. Pamaldos laikytos kapinių koplyčioje. Žvirgždaičių administratorius (nuo 1946 m.) kunigas Saliamonas Samuolis (1915–1987) 1949 m. rugpjūčio 20 d. areštuotas ir ištremtas. Bažnyčia apie 1958 m. uždaryta. 1989 m. ji grąžinta tikintiesiems.

Medinių bažnyčių maršrutas užbaigiamas apžiūrint **Valakbūdžio Švč. Mergelės Marijos, Angelų Karalienės, bažnyčią**. Parapija įkurta 1921 m. Pamaldos laikytos klėtyje. Kunigo Antano Grybino rūpesčiu 1922–1923 m. pastatyta laikina bažnyčia. Kunigo Stanislovo Vasiukevičiaus pastangomis 1936 m. pastatyta medinė vienabokštė bažnyčia (pašventinta 1936 m. rugpjūčio 9 d.), 1937 m. – parapijos salė. 1944 m. bažnyčia sudegė. 1945 m. pastatyta dabartinė stačiakampio plano, vienabokštė medinė bažnyčia.

Informacijos šaltinis: Kazys Misius, Romualdas Šimkūnas „Lietuvos katalikų bažnyčios“, 1993 m.

Rašytojų brolių Tamulaičių sodyba

ŠAKIŲ KRAŠTO KŪRĖJŲ TAKAIS

Automobilių maršrutas

Šakių krašto žemė užaugino ne vieną iškilią Lietuvos asmenybę. Čia gimė ir augo kalbininkas, bendrinės lietuvių kalbos ugdytojas Jonas Jablonskis, mokslinės lietuvių kalbos stilistikos pradininkas Juozas Pikčilingis. Iš šio krašto kilę daug kitų žymių Lietuvos rašytojų ir poetų, kurie paliko ne tik kūrybinį palikimą, bet ir šviečiamąjį bei dvasinį indelį krašto kalbai ir žmonėms. Taigi keliaujant šiuo maršrutu, galima pasekti iškilių krašto asmenybių kilmės pėdsakais. Maršrutas vingiuoja per kaimo vietas. Kai kur dar tebestovi išlikusios gimtosios kūrėjų sodybos, kitur buvusias sodybviets žymi pastatyti paminkliniai akmenys. Maršrutą patogiau įveikti automobiliu.

Maršrutas: Eiciūnų k., Kriūkų sen. (15 km) – Sutkiškių k., Kriūkų sen. (11 km) – Šėtijų k., Lekėčių sen. (9 km) – Lekėčiai (46 km) – Rygiškių k., Griškabūdžio sen. (33 km) – Joniškių k., Sintautei sen. (21 km) – Santakų k., Sintautei sen. (12 km) – Pūstelninkų k., Kudirkos Naumiesčio sen. Iš viso – 147 km asfalto ir žvyrkelio keliais.

Poeto Prano Lemberto (1897–1967) sodyba Eiciūnų k., Kriūkų sen. Eiciūnų kaime 1897 m. gimė poetas Pranas Lembertas. Kaime išlikusi gimtoji jo sodyba. Šis meniškos sielos žmogus kūrė ne tik eiles, bet ir pats mokėsi dainavimo. Tačiau pasirinko kitą profesiją: Kaune baigęs gimnaziją, vėliau teisę universitete, dirbo notaru Biržuose. Kaip daugeliui to meto šviesių žmonių, karo metais jam teko pasitraukti į Vakarų, vėliau poetas apsigyveno JAV, kur ir mirė 1967 m. (Los Andžele). Net 16 lietuvių kompozitorių yra sukūrę dainų pagal jo žodžius. Viena iš žinomiausių dainų – „Tau, sesute“, kurią dainavo Lietuvos kariai ir partizanai.

Rašytojų brolių Stasio Tamulaičio (1913–1993) ir Vytauto Tamulaičio (1909–1982) sodyba Sutkiškių k., Kriūkų sen. Sodyba (išlikęs tik gyvenamasis namas) yra apie 3 km nuo Žemiosios Panemunės prie kelio į Kriukus. Pasiekti pėsčiomis ją galima per senąjį sodą pakilus į kalną. Automobiliu reikėtų dar pavažiuoti Kriūkų link, pakilti į kalną ir, pasukus į kairę, važiuoti apie 1 km.

V. Tamulaitis Nepriklausomos Lietuvos laikais išleido 6 knygas vaikams. Populiarios „Skrudėlytės Greitutės nuotykių“, „Vytuko užrašai“, „Naktis ant Nemuno“.

S. Tamulaitis bendradarbiavo spaudoje (laikraščiuose „Rytas“, „Ūkininkas“, „Ateitis“, „Karys“ ir kt.), išleido novelių knygą „Rudens melodijos“ (1938). Mirė Sent Piterberge (Florida). Po mirties išėjo straipsnių rinkinys „Gyvenimo vingiuose“ (1989).

SUTARTINIAI ŽENKLAI

Valstybės siena

Rajono riba

138 Krašto kelias

Rajono kelias

Vieškelis

Upė, ežeras

Miškas

Saugomų teritorijų riba

Maršrutas: automobilio, vandens, dviračių

Turizmo informacijos centras

Memorialinė sodyba

Bažnyčia

Koplyčia

Paminklas

Muziejus

Dvaras

Kaimo turizmo sodyba

Gamtos ir miškininkystės istorijos informacijos centras

Kapinės

Turistinė stovykla

Muitinė

Partizanų stovykla

Architektūrinis kultūros paveldo objektas

Piliakalnis

Svirmas

Kavinė

Prieplauka

Perkėla

Gamtos paminklas

Šaltinis

Baidarių maršrutas

Pažintinis takas

Automobilių lenktynių trasa

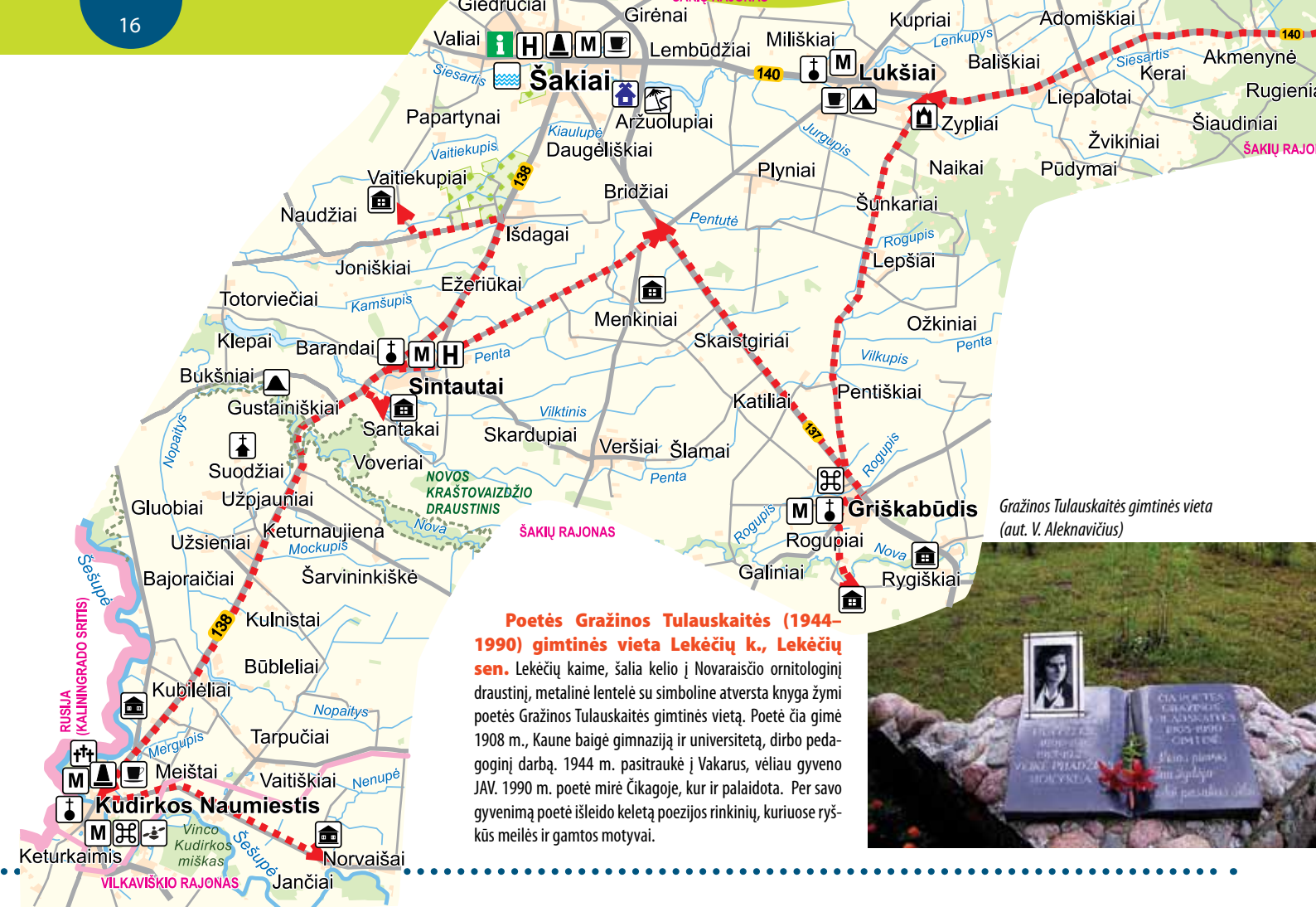
Dviračių remontas

Baseinas

Rašytojo Kazio Puidos (1883–1945) gimtinė Šėtijų k., Lekėčių sen.

Pakeliui iš Lekėčių Pavalkijo link esančiame Šėtijų kaime 1883 m. gimė rašytojas Kazys Puida. Yra išlikusi gimtoji sodyba. Rašytojas baigė Marijampolės gimnaziją, studijavo Vokietijoje. Dirbo pedagoginį darbą, be to, nepriklausomybės metais atsiskleidė kaip puikus redaktorius ir leidejas. 1936 m. išleistas populiarus jo romanas „Magnus Dux“. Rašytojas mirė 1945 m., palaidotas Panevėžiuje (Kauno r.).

Kalbininko Jono Jablonskio (1860–1930) sodyba Rygiškių k., Griškabūdžio sen. Jono Jablonskio sodybą rasite pavaižiavę apie 1,5 km Pilviškių link ir radę rodyklę sukti į dešinę. 1877 m. į šį kaimą persikėlė Jablonskių šeima. Čia, būdamas ir gimnazistas, ir studentas, ir mokytojas, J. Jablonskis grįždavo atostogų. Čia jis skaitydavo, rašydavo, grieždavo smuiku, padėdavo tėvams dirbti ūkio darbus. Yra išlikęs gyvenamasis namas, kuris pastatytas pagal XIX a. pab.–XX a. pr. zanavykų etniniam regionui būdingus ūkininko namo bruožus. Viename namo gale įkurtas J. Jablonskio memorialinis muziejus, kuriame eksponuojami kalbininko moksliniai darbai, šeimos, giminės nuotraukos, skirta vietos žymiesiems šio krašto žmonėms. Kitame gale gyvena sodybos prižiūrėtojas. Taip pat išlikusi ir klėtelė. Dabar sodyboje vyksta įvairūs renginiai: kalbininko jubiliejai, kaimo teatro šventės „Klėties teatras“, kanklininkų seminariai-stovyklų ir kiti. Tel. 8 345 41 253.

Kalbininko Jono Jablonskio sodyba

Kalbininko Juozo Pikčilingio (1926–1991) tėviškė Joniškių k., Sintautų sen. Šiame kaime išlikusi kalbininko, mokslinės lietuvių kalbos stilistikos pradininko, profesoriaus Juozo Pikčilingio tėviškė. Profesorius labai mylėjo tėviškę, joje atostogaudavo, mėgo rašyti savo mokslinius darbus, taip pat važinėti po apylinkes, padirbėti laukuose. Name dabar gyvena profesoriaus brolio ir jo sūnaus šeima.

Poeto Prano Vaičiūčio (1876–1901) sodyba Santakų k., Sintautų sen. P. Vaičiūtis mokėsi Sintautų mokykloje, Marijampolės gimnazijoje, 1895 m. įstojo į Peterburgo universiteto Teisės fakultetą. Jį baigęs, gavo pirmojo laipsnio diplomą. Peterburge P. Vaičiūtis aktyviai dalyvavo lietuvių draugijų veikloje, rašė ir vertė, sekė draudžiamą lietuvių spaudą ir pats joje bendradarbiavo, domėjosi Lietuvos praeitimi ir kalba.

P. Vaičiūtis parašė eilėraščių, elegijų, sonetų, baladžių, eiliuotų satyrų, epigramų, iš viso 98 originalius eilėraščius (iš jų – 10 trumpų epigramų), 21 vertimą bei sekimą (tarp jų – dviejų Aleksandro Puškino mažųjų dramų vertimus). Eilėraščiai buvo spausdinami „Varpe“, „Vienybėje lietuvininkų“, „Ūkininke“. Pirmas rinkinys išleistas 1903 m. Amerikoje. Pasirašinėjo slapyvardžiu Pranciškus Seku pasaką. Poezijai būdingi jaunystės svajonių, meilės, tėvynės ilgesio motyvai. Joje poetizuojama gimtojo krašto gamta, aukština Lietuvos praeitis, žadinami tautinio orumo jausmai. Kai kurie eilėraščiai virto liaudies dainomis.

Poetui sodybos kieme pastatytas paminklas (autorius K. Krasauskas, 1996). Sodyba pasikeitusi: pastatytas naujas mūrinis gyvenamas namas, klėtelė, senieji pastatai nugriauti. Suremontuotame name įrengtas memorialinis kambarys.

Poeto Prano Vaičiūčio sodyba

Šioje sodyboje minimi poeto jubiliejai, vyksta kiti renginiai. Tel. 8 345 45 174.

Rašytojo Prano Mašioto (1863–1940) gimtinės vieta Pūstelninkų k., Kudirkos Naumiesčio sen. Pr. Mašiotas gimė 1863 m. Mokėsi Naumiesčio pradžios mokykloje, Marijampolės gimnazijoje. Baigęs Maskvos universitetą, dirbo pedagoginį darbą Rygoje, Voroneže, vėliau, nepriklausomos Lietuvos laikais, dirbo Švietimo ministerijoje, Klaipėdos Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Išleido apie 140 knygų, tarp kurių daug apsakymų, apsakų ir pasakų vaikams. Mirė 1940 m. Kaune. Okupacijos metais sodyba buvo sunaikinta. 1987 m. į sodybos vietą atgabentas didžiulis akmuo, prie kurio pritvirtinti rašytojo apsakos žodžiai „Ir aš mažas buvau“. Po dvejų metų šią vietą papuošė tautodailininko Ryto Belevičiaus „Kartų“ skulptūra.

Informacijos šaltinis: „Kur žodžio tėviškė“ sud. V. Armonavičius, 2007.

Lekėčių Šv. Kazimiero bažnyčia

Paminklas „Žalgirio“ rinktinės žuvusiems kariams

ZANAVYKŲ PATRIOTŲ TAKAIS

Automobilių maršrutas

Mintis rengti maršrutą po patriotines krašto vietas gimė palyginti neseniai – 2008 m., VšĮ „Sintautų akademija“ ir „Cingų labdaros fondui“ minint Lietuvos Sąjūdžio 20-metį. Pradėti kelionę galima dar Kauno rajone esančiame Zapyškyje, aplankant lietuviškos gotikos sedevrą – XVI a. Zapyškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčią. Maršruto pradžia Šakių rajone – Lekėčių miestelis ir pokario rezistencinio pasipriešinimo laikus menantis šio krašto miškai. Toliau maršrutas veda į Zyplių dvarą, Lukšius, Griškabūdį, Kudirkos Naumiestį, Sintautus ir šių vietovių apylinkes, o kelionė baigiama Šakiuose.

Maršrutas: Lekėčiai (20 km) – Zypliai (2 km) – Lukšiai (19 km) – Griškabūdis (3 km) – Rygiškiai (11 km) – Žvirgždaičiai (13 km) – Kudirkos Naumiestis (15 km) – Sintautai (10 km) – Šakiai. Iš viso 93 km asfalto ir žvyrkelio keliais.

Lekėčiai. Prie plento Kaunas–Šakiai įsikūręs, girių apsuptas jaukus miestelis. 1928 m. Lietuvos valstybės 10-mečio proga vietos bendruomenės iniciatyva čia iškilo Lietuvos nepriklausomybės paminklas (aut. E. Achembakas). Siekdamas surinkti reikiamas lėšas paminklo statybai, iniciatyvos ėmėsi Lekėčių jaunimas: buvo suorganizuotas mokamas vakarėlis, kurio metu suvaidinta P. Vaičiūno drama „Sudrumstoji ramybė“. Paminklui dosniai aukojo valsčiaus ūkininkai bei paprasti tikintieji. Miestelyje stovi ir paminklas „Žalgirio“ rinktinės žuvusiems kariams. Centre – medinė Lekėčių Šv. Kazimiero bažnyčia (plačiau žr. 12 p.).

Apie Lekėčių krašto istoriją pasakoja asmeninis Vidmanto Mašanausko kraštotyros muziejus. Jame surinkti etnografiniai daiktai, spaudos leidiniai, knygos, nuotraukos, pinigai, medaliai, aplankai su prisiminimų aprašymais apie senovės buitį ir darbą, Lekėčių krašto partizanus ir jų kovą už laisvę. Dėl muziejaus lankymo reikėtų iš anksto susitarti: Lekėčių, k., Lekėčių sen., Šakių r., tel. 8 345 68 838.

Rūdšilio girioje tebėra išlikusi partizanų slėptuvė (bunkeris), partizanų atminimą saugo čia pat parimęs angelas. 1951 m. šioje vietoje žuvo Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžiumi apdovanotas Petras Jurkšaitis – Beržas ir Vyčio Kryžiaus 5-ojo laipsnio ordinu (po mirties) apdovanotas kavalierius Julijonas Būtėnas – Stėvė.

Kitas sustojimas – Valkų miške esančios Valkų kalvos, ten iki 1945 m. telkėsi apie 100 partizanų. 1945 m. Valkų kalvas apsupo sovietų armijos daliniai, mūšio metu žuvo dauguma ten buvusių kovotojų. Toliau maršrutas suka po ne tokias slogias vietas ir keliautojams siūloma aplankyti Šakių krašto kultūros ir tautodailės židinį – Zyplių dvarą bei Lukšių miestelį.

„Vartai į antrą Lietuvos tūkstantmetį“ Lukšiuose

Apie **Zyplių dvarą** plačiau žiūrėkite 23 puslapyje. Lukšių sen., Šakių r., tel. 8 345 44 123, zyplių_dvaras@yahoo.com, www.zypliodvaras.lt.

Lukšiai. Viena gražiausių Šakių rajono gyvenviečių. Miestelio centre akį traukia išpuoselėtas parkas „Siesarties vingis“, kurio centre ant kalnelio stovi architektūros ansamblis „Vartai į antrą Lietuvos tūkstantmetį“ (aut. V. Cikana, V. Kuzinas). Šis įspūdingas kūriny s aukštį stiebiasi 8 m, į plotį – 6 m ir sveria per 12 tonų.

Lukšiuose iš tolo į dangų stiebiasi šviesūs neogotikinės Šv. Juozapo bažnyčios (1877 m.) bokštai. Verta stabtelėti ir

Lukšių Šv. Juozapo bažnyčia

prie čia pat esančios „Atminties“ koplyčios (aut. V. Cikana.) bei paminklo kunigui A. Tatarei (aut. V. Cikana).

Keliaujama **Griškabūdžio** link. Radialinė miestelio aikštė yra XIX a. urbanistikos paminklas. Miestelio įžymybė – XVIII a. medinė aštuoniakampė, vienintelė tokia Lietuvoje Kristaus Atsimainymo bažnyčia (plačiau žr. 13 p.). Šalia bažnyčios – kapinaitės. Čia palaidotas vargonininkas ir chorvedys Petras Juozas Pranaitis (1868–1942), vargonininkystę studijavęs Peterburgo konservatorijoje, šio miesto dvasinėje akademijoje subūręs chorą ir jam vadovavęs. P. J. Pranaitis harmonizavo liaudies dainas ir mokė jų savo chorą. Grįžęs į

tėviškę, kūrybiškai bendravo su dr. Vincu Kudirka, duodavo savo kūrinius jam redaguoti ir parengti spaudai.

Pranaičių šeimą garsina ir Justinas Bonaventūra Pranaitis (1861–1917, mirė Peterburge, Rusija) – kunigas, misionierius, keliautojas, visuomenės veikėjas ir spaudos bendradarbis.

Garsi dar viena Pranaičių šeimos atstovė Julija Pranaitytė (1881–1944, mirė JAV) – pirmoji Lietuvos keliautoja – rašytoja, knygų leidėja.

Kiek toliau nuo Griškabūdžio maršrutas suka į **Rygiškių kaimą** – kalbininko Jono Jablonskio (1860–1930) muziejinę sodybą (plačiau žr. 17 p.).

Pakeliui į Žvirgždačius, Galinių kaime, stovi baltas paminklas. Tai memorialas 1947 m. čia žuvusiems 5 „Tauro“ apygardos „Žalgirio“ rinktinės „Vyčio“ kuopos partizanams. Žuvusiųjų palaikai buvo apiplėšti, o vėliau užkasti prie NKVD būstinės Griškabūdyje. Memorialas šioje vietoje iškilo 2007 m. partizano Adomo Tumosos – Matroso giminaičių gydytojų Tumosų šeimos iniciatyva. Paminklo autorius – skulptorius Vidas Cikana ir jo sūnus Aldas.

Memorialas žuvusiems partizanams Galinių kaime

Iš Rygiškių maršrutas veda Kudirkos Naumiesčio link. Pakeliui – buvęs Tupikų kaimas, dabar jau **Žvirgždaičių miestelis**. Čia gimė būsima Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, kunigas Justinas Staugaitis (1866–1943). Po kunigystės mokslų baigimo Seinuose kunigavo Alytuje, Smiadove (Lenkija), dirbo Varšuvos arkivyskupijoje. 1906 m. tapo Lekėčių (Šakių r.) parapijos klebonu, kartu aktyviai dalyvavo žurnalistinėje veikloje. J. Staugaitis įsitraukė į politinį tautinio atgimimo darbą, dalyvavo rengiant 1917 m. rugsėjo 18–22 d. Vilniaus lietuvių konferenciją, kurioje buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą. 1918-ųjų vasario 16-ąją kartu su kitais Tarybos nariais pasirašė Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo aktą.

Žvirgždaičiuose yra pirmosios Lietuvos moters lakūnės ir parašutininkės Antaninos Liorentaitės (1911–2003) tėviškė. Moteris, kartą paskraidinta vyresniojo brolio, kuris tarnavo karo lakūnu, susižavėjo aviacija ir nusprendė pati išmokyti valdyti lėktuvą. Aviacijos pradmenis baigusi Lietuvos aeroklube, savarankiškai skraidyti pradėjo nuo 1932 m. 1944 m., artėjant frontui, pasitraukė į Vakarus. 1949 m. rudenį atvyko į JAV. Čia aktyviai dalyvavo Amerikos lietuvių gyvenime. 1991 m. paremė S. Dariaus ir S. Girėno paminklo prie Kauno stadiono statybą. Mirė sulaukusi garbaus amžiaus Čikagoje (JAV), tačiau urna su pelenais parvežta į gimtinę ir palaidota Žvirgždaičių kapinėse.

Kudirkos Naumiestis – pasienio miestelis, išaugęs iš dar XVI a. buvusio Duliebaičių kaimo. Kudirkos Naumiestis glaudžiai susijęs su Lietuvos knygnešių atminimu, čia gyveno ir palaidotas tautinio atgimimo šauklys dr. Vincas Kudirka. Daugiau apie Kudirkos Naumiesčio žymias vietas žr. 7 puslapyje.

Dr. Vinco Kudirkos kapas Kudirkos Naumiesčio kapinėse

Toliau maršrutas veda į **Sintautus**. Miestelio puošmena – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia. Pirmoji bažnyčia Sintautuose pastatyta 1641 m. 1788 m. mažą koplytėlę pasiglemžė ugnis, bet tuometinė kunigaikštienė Poniatovskienė tais pačiais metais ją atstatė. 1907 m. ir ši bažnyčia sudegė. 1913 m. buvo pašventintas kartinis akmuo ir pamatai naujai bažnyčiai. Statyba užbaigta 1922 m. Tai buvo įspūdingas pastatas su dviem aukštais bokštais. Pagrindinis altorius projektuotas garsaus skulptoriaus Vinco Grybo. 1944 m. bažnyčia smarkiai nukentėjo nuo sunkiosios karo artilerijos, ir keletą dešimtmečių miestelio centre tebuvo niūrūs bažnyčios griuvėsiai. 1990 m. daugelio žmonių rūpesčiu ir suaukotomis lėšomis prasidėjo bažnyčios atstatymo darbai, didžiulis darbas tuo metu buvo atliekamas ir klebono A. Maskeliūno. 1995 m. naujai atstatyta šviesi bažnyčia buvo conse-

Kunigo A. Tatarės klebonija-muziejus Sintautuose

kruota ir plačiai atvėrė duris savo parapijiečiams.

Nemažą pėdsaką Sintautų miestelio istorijoje paliko kunigas ir rašytojas Antanas Tatarė (1805–1889), aštuonerius metus klebonavęs Sintautuose. Tebėra išlikusi kunigo statyta klebonija (1945–1995 m. – bažnyčia), joje įrengta memorialinė ekspozicija A. Tatarėi. Sintautų g. 37, tel. 8 345 45 031.

Iš Sintautų krašto kilęs Juozas Pikčilingis (1926–1991) – žymus kalbininkas, mokslinės lietuvių kalbos stilistikos pradininkas, habilituotas daktaras, profesorius. Sintautuose galima aplankyti J. Pikčilingio memorialinį muziejų, kurio rinkinį sudaro etnografijos, istorijos, numizmatikos, fotografijos, spaudinių eksponatai. Kalbininkas palaidotas Sintautų miestelio kapinėse. VšĮ „Sintautų akademija“, Pr. Vaičičiaio g. 34, Sintautai, tel. 8 345 45 042.

Sintautų pagrindinėje mokykloje įkurtas Sintautų krašto istorijos ir literatūros muziejus, jo rinkinyje saugomos knygos, spaudos leidiniai, fotonuotraukos, garsajuostės, paveiksai, portretai, prisiminimų aprašymai, mokinių rašiniai. Ekspozicijoje – Sintautų krašto žymūs žmonės: Pr. Vaičaitis, J. Pikčilingis, S. Banaičio, Vailokaičio šeimos, P. Orintaitė ir kt., Sintautų mokyklos ir šio krašto istorija. Pr. Vaičaičio g. 20, Sintautai, tel. 8 345 45 034.

Sintautų miestelio pakraštyje yra dar vieno žymaus krašto žmogaus – poeto Prano Vaičaičio tėviškė – sodyba. Ežero g. 1, Sintautai, tel. 8 345 45 174 (plačiau žr. 17 p.).

Miestelį puošia įvairių skulptorių ir tautodailininkų darbai, sukurti menininkų plenerų metu.

Pagrindinėje aikštėje stovi jubiliejinis akmuo „Pradžių pradžia“ (aut. skulptorius V. Gikana, 2001), kuriame simboliškai įamžinta Sintautų istorija ir miestelio įkūrimo data – 1561 m.

Paminklas dr. V. Kudirkai Šakiuose

Šakiai – paskutinė lankoma šio maršruto vietovė. Jaukus, žalumojė paskendęs miesto centras, viduryje tyvuliuoja tvenkinys, jo pakrantėje stovi dr. V. Kudirkos biustas, (aut. S. Žirgulis.). Šakiuose Vincas Kudirka gyveno ir dirbo gydytoju nuo 1890 iki 1894 m.

Apie karšto istoriją pasakoja Zanavykų krašto muziejus (plačiau žr. 24 p.). Muziejaus g. 1, Girėnų k., Šakių r., tel. 8 345 45 635, el. p.: zanmuziejus@takas.lt.

Čia ir paskutinis lankomas objektas – Genocido aukų memorialas Šakių kapinėse (aut. V. Cikana).

KITOS ŠAKIŲ KRAŠTO LANKYTINOS VIETOS

Šakių rajone yra įdomių vietų, kurias aplankyti patogiu ne tik keliaujant konkrečiu pasirinktu maršrutu, bet ir pavieniui, tiesiog keliaujant pro šalį ar lankantis tose vietovėse. Todėl siūloma aplankyti kitas įdomias Šakių krašto vietas.

Zyplių dvaro sodyba. Zyplių dvaras yra vienas iš nedaugelio „gyvųjų“ Lietuvos dvarų, kur užklydusius keliautojus ir svečius pasitinka ne griūvančios sienos, bet verdantis gyvenimas. Sovietmečiu ir po nepriklausomybės atgavimo dvaras buvo smarkiai suniokotas. Tačiau Lukšių miestelio seniūno ir skulptoriaus Vido Čikanos rūpesčiu 2002 m. pradėtas Zyplių dvaro ansamblio konservavimas bei atstatymas. Šiandien dvaras – vienas labiausiai lankomų objektų Šakių rajone. Buvusiose dvaro arklidėse ir svirne yra įrengta meno galerija. Čia veikia menininkų parodos, vyksta kultūriniai renginiai. Į edukacinius užsiėmimus kviečia kalviai ir keramikai. Centriniai dvaro rūmai yra restauruojami.

Zyplių dvaro sodybą Tubelių kaime, prisišliejusiame prie Lukšių miestelio, XIX a. viduryje įkūrė dvarininkas Jonas Bartkovskis. Vėliau dvarą valdė Tomas Potockis, po dvarininko mirties – jo žmona (iki Pirmojo pasaulinio karo).

Zyplių dvaro sodybą sudaro du pagrindiniai sektoriai: reprezentacinis (rūmai, dvi ofisinės, virtuvė, grafo pirtis) ir ūkinis-gamybinis (karvidė, arklidė, vežiminė, amatininkų namas, svirnai, šunidė), iš viso 13 pastatų grupė. Sodybos pastatus supantis parkas yra vienas didžiausių Lietuvoje, išsaugojęs gana retas medžių rūšis: platanalapį klevą, paprastuosius ir raudonuosius ąžuolus, sidabrinius klevus, baltašias ir balzamines tuopas. Parkas garsėja 380-ies metų senumo ąžuolu, kuris 2008 m. liepos mėnesį nulūžo nuo savo lapijos svorio, tačiau paliktas gulėti parke jis dar labiau atskleidžia savo įspūdingą stogą.

Nuo 2003 m. pavasario Lukšių kultūros centras dvare pradėjo įvairiapusišką kultūrinę ir šviečiamąją veiklą: vyksta įvairių projektų pristatymai, konferencijos, šventės, spektakliai, Pažaislio festivalio koncertai, parodos, plectneriai. Dvare veikia Šakių rajono tautodailininkų bendrijos „Dailius“ keramikos, akmens, medžio, tapybos dirbtuvės, kalvė. Aktyviai koncertuoja Zyplių dvaro kapela, kuri groja ne tik folklorinę, bet ir kantri muziką.

Senosiose dvaro arklidėse eksponuojama daug meno kūrinių: paveikslų, rankdarbių, medžio, akmens skulptūrų, keramikos, kalvystės, stiklo dirbinių, įspūdingi sodai, kaukės.

Informacija apie Zyplių dvarą ir renginius:

Tubelių k., Lukšių sen., Šakių r., tel. 8 345 44 123, mob. 8 698 16 602
El. p. zypliu_dvaras@yahoo.com, www.zypliusdvaras.lt

Novaraisčio ornitologinis draustinis. Netoli Lekėčių miestelio (už 8 km), prie Šakių ir Kauno rajonų ribos, daugiau kaip 800 ha plote plyti Novaraisčio ornitologinis draustinis, įkurtas 1988 m. Ši vieta puikiai žinoma ne tik mokslininkams, bet ir gamtos mylėtojams. VII dešimtmečio pradžioje čia buvo eksploatuojamas durpynas. 1979 m., nutraukus durpių gamybą ir užtvėnkus Novos upelį, šią ramią vietą pamėgo įvairūs paukščiai.

Draustinyje aptinkamos net 33 paukščių rūšys, įtrauktos į Europos Sąjungos saugomų gyvūnų sąrašus: juodakkliai kragiai, tetervinai, gulbės giesminės, kiti reti paukščiai.

Tačiau labiausiai Novaraisčių išgarsino migruojančios gervės ir žąsys. Rudeninio traukimo metu čia priskaičiuojama apie 2 tūkst. gervių, tai sudaro apie 3 proc. visos Vakarų Palearktikos gervių populiacijos. Paukščių stebėjimui draustinio pakrastyje įrengtas bokštelis, automobilių stovėjimo aikštelė.

Apie Novaraisčio ornitologinį draustinį yra sukurta

dokumentinis filmas, kurį pamatyti galima Lekėčių girininkijos Gamtos ir miškininkystės istorijos informaciniame centre.

Lekėčių girininkijos gamtos ir miškininkystės istorijos informacinis centras. Muziejaus rinkinį sudaro miško gyvūnų, paukščių iškamšos, lizdai, retesnė augmenija, kiaušiniai, knygos, spaudos leidiniai, nuotraukos, ragai, iltys, kaukolės. Ekspozicijoje supažindinama su miško gyvūnija bei augmenija. Lekėčių k., Lekėčių sen., Šakių r., tel. 8 345 47 760, el. p. lekeciu.g@samu.lt.

Vidmanto Mašanausko privatus kraštotyros muziejus. Muziejaus rinkinyje – etnografiniai daiktai, spaudos leidiniai, knygos, nuotraukos, pinigai, medaliai, aplankai su prisiminimų aprašymais. Ekspozicijos parodų tematika – senovinė buitis ir darbas, spauda, numizmatika, Lekėčių krašto partizanai ir jų kova už laisvę. Lekėčių k., Šakių r., tel.: 8 345 68 838, 8 672 91 411.

Miško muziejus

Zanavykų krašto muziejus. Muziejuje yra apie 40 tūkst. eksponatų, kurių vertingiausi – etnografiniai rinkiniai. Veikia tiek nuolatinės ekspozicijos, tiek besikeičiančios įvairių autorių parodos. Organizuojami tradiciniai kultūriniai renginiai: „Užgavėnės“, „Tradicinių amatų diena“, „Duona – liaudies papročiuose“. Rengiami seminarai, teminės, literatūrinės ir muzikinės popietės. Vedamos edukacinės pamokos. Muziejaus g. 1, Girėnų k., Šakių r., tel. 8 345 45 635, el. p. zanmuziejus@takas.lt.

Suodžių kaimo koplyčia. Šalia Keturnaujienos, Suodžių kaimo laukuose, už tikinčiųjų suaukotas lėšas pastatyta koplyčia laikoma stebuklinga vieta. Vietos gyventojos Anelės Matijošaitienės pasakojimu, 1969 m. lapkričio 14 d. šioje vietoje jai apsireiškė Dievo sūnus. Kasmet tą pačią, Kristaus Apsireiškimo dieną (lapkričio 14 d.) čia plūsta minios maldininkų. Savaitgaliais koplyčioje laikomos šventos mišios.

Suodžių kaimo koplyčia

Novaraisčio ornitologinis draustinis

TURISTUI NAUDINGA INFORMACIJA

H Viešbučiai, svečių namai:

Viešbutis „Centras“

V. Kudirkos g. 63/Aušros g. 1, Šakiai
Tel.: 8 345 51 092, 8 655 98 889
El. p. hotelcentras@gmail.com
www.hotel-centras.lt

Viešbutis „Jundula“

Kęstučio g. 22, Šakiai
Tel.: 8 345 53 690,
8 652 08 690
El. p. info@jundula.lt
www.jundula.lt

VšĮ „Sintautų akademija“ svečių namai

P. Vaičiūčio g. 34, Sintautai, Šakių r.
Tel. 8 687 78 860
El. p. sinta@is.lt,
www.sintautai.lt

Kaimo turizmo sodybos:

„Nemuno vingis“

Maštaičių k., Kidulių sen., Šakių r.
Tel.: 8 610 18 488, 8 698 80 119
El. p. nemunovingis@gmail.com
www.nemunovingis.lt

„Suvalkiečio sodyba“

Pervazinkų k., Sudargo sen., Šakių r.
Tel. 8 686 10 574
www.atostogoskaime.lt/suvalkieciosodyba/

„Margiskiai“

Margiškių k., Sudargo sen., Šakių r.
Tel. 8 656 88 332
El. p. margiskiai@yahoo.com
www.margiskiai.lt

„Mockynė“

„Valuntynė“

„Suvalkiečio sodyba“

„Nemuno vingis“

„Margiskiai“

„Bičnamis“

Ažuolupių k., Šakių sen., Šakių r.
Tel. 8 686 45 874
El. p. bicnamis@gmail.com
www.bicnamis.lt

„Slėnio namas“

Piesčių k., Kriūčių sen., Šakių r.,
Tel.: 8 37 33 5159, 8 699 18 191
www.atostogoskaime.lt/slenionamas/

„Vinkšnupis“

Judrių k., Kidulių sen., Šakių r.
Tel. 8 650 19 346
El. p. alvydas@vinksnupis.lt

„Dobilas“

Jakaičių k., Kidulių sen., Šakių r.
Tel.: 8 685 44 504, 8 656 68 464
El. p. sodybadobilas@gmail.com
www.sodybadobilas.puslapiai.lt

„Šešupės slėnis“

Šilgalių k., Slavikų sen., Šakių r.
Tel. 8 624 53 311
www.sesupesslenis.lt

„Kumečiai“

Kumečių k., Kriūčių sen., Šakių r.
Tel.: 8 687 37 592, 8 682 22 797
El. p. info@kriukai.com
www.atostogoskaime.lt/sodyba-kumeciai

„Kukarskė“

Kukarskės k., Kidulių sen., Šakių r.
Tel.: 8 682 42 595, 8 699 28 815
El. p. galvelienevida@gmail.com
www.atostogoskaime.lt/kukarske/

„Mockynė“

Mikytų k., Lekėčių sen., Šakių r.,
Tel.: 8 345 62 616, 8 699 99 956,
El. p. mockyne@gmail.com,
www.mockyne.lt

„Valuntynė“

Bažnyčios g. 31, Plokščiai, Šakių r.
Tel. 8 682 24 116
El. p. vvaluntiene@yahoo.com
www.atostogoskaime.lt/valuntu-sodyba/

Maitinimas:**Kavinė-picerija „Kiba“**

V. Kudirkos g. 61/1, Šakiai
Tel.: 8 345 60 017, 8 659 99 237
Grupėms siūlomas specialus „Zanavykiško ragaučiaus“ meniu ir „Gulbelės kepyklėlės“ gaminių, gavusių tautinio paveldo sertifikatus, ragavimas. Užsisakykite iš anksto!

Restoranas „Centras“

V. Kudirkos g. 63/Aušros g.1, Šakiai
Tel.: 8 345 51 092, 8 655 98 889

Kavinė-baras „Užeiga“

Gimnazijos g. 36A, Šakiai
Tel. 8 613 76 097

Šakių vaikų ir jaunimo centro svetainė

Bažnyčios g. 5, Šakiai
Tel.: 8 698 22 623, 8 611 48 175

Šašlykinė-baras „Modėja“

A. Tatarės g. 1A, Lukšiai, Šakių r.
Tel. 8 627 39 409

Kavinė-baras „Pas Mindaugą“

Šakių g. 3, Kudirkos Naumiestis, Šakių r.
Tel. 8 345 57 880

Kavinė „Vakarų užuovėja“

Vakarų g. 17, Gelgaudiškis, Šakių r.
Tel. 8 345 55 137

Turizmo informacija:**Šešupės euroregiono turizmo informacijos centras**

V. Kudirkos g. 61/1, Šakiai
Tel.: 8 345 51 262, 8 618 71 201
El. p. tourism@sesupe.lt
www.sesupe.lt

Dviračių pardavimas, remontas, detalės:**Mindaugo Balčiūno IĮ**

Kęstučio g. 8, Šakiai
Tel. 8 659 54 521, el. p. mb@sakiai.com

Baidarių nuoma:**„Šešupės slėnis“, Šilgaliai**

Tel. 8 624 53 311, www.sesupesslenis.lt
sesupesslenis@gmail.com

Kudirkos Naumiestis

Tel.: 8 647 34 166, 8 345 57 374
vsimkonis@gmail.com, www.sakieciai.lt

Panoviai

Tel. 8620 50 661, panoviai@gmail.com
www.panoviai.lt

Dažasvydis Margiškių kaime

*Pramogos keturračiais motociklais
„Pagonijos uola“ Jadagionių kaime*

Dažasvydis, keturračių motociklų nuoma:

Pramogos kaimo turizmo sodyboje
Siūlomi 4 keturračiai motociklai. Dažasvydis vienu metu gali žaisti 12 asmenų.
Margiškių k., Sudargo sen., Šakių r.
Tel. 8 656 88 332, www.margiskiai.lt
El. p. margiskiai@yahoo.com

Išvykos keturračiais motociklais

Vieną dieną gali važiuoti 4–5 asmenys, lydimi instruktoriaus, visi aprūpinami reikiamomis saugos priemonėmis.
Miknaičių k., Barzdų sen., Šakių r.
Mob.: 8 633 69 919, 8 686 42 801
www.vandupe.lt

Pagonijos pramogų parkas:

„Pagonijos uola“: laipiojimas uolomis – Lietuvoje nauja, tačiau gana sparčiai populiarėjanti sporto šaka. Šią sporto šaką galite išbandyti Jadagionių kaime (Kauno r.) ant Pagonijos uolos iš anksto suderintu laiku.
eXpedicija.lt taip pat siūlo: laipiojimą ant „Pagonijos voratinklio“, keliones baidarėmis visoje Lietuvoje; įmonės komandos formavimo renginius; nuotykinio pobūdžio žygius ir stovyklas; nuotykinis orientacinis ir kitus ekstremalius išbandymus; turistinių ruožų ir estafetinių įrengimų; lauko tenisą, minigolfą.
Jadagionių k., Zapyškio sen., Kauno r.
Mob. 8 615 73 393, el. p. info@eXpedicija.lt, www.eXpedicija.lt

Slidinėjimas:

Kaimo turizmo sodyboje „Kumečiai“ įrengta slidinėjimo trasa su keltuvu.
Kumečių k., Kriukų sen., Šakių r.
Tel.: 8 687 37 592, 8 682 22 797
El. p. info@kriukai.com

Baseinas Šakiuose:

Naujas modernus uždaras plaukimo baseinas (25 m ilgio, 1,4–1,8 m gylis), sukurinė vonia, sauna ir garinė pirtis, atskiras negilus baseinėlis vaikams (0,45 m gylis), biliardas.
V. Kudirkos g. 64, Šakiai
Tel. +370 345 51 771, www.jksc.lt

Sėmenų aliejaus degustacijos:

Nuo seno mūsų krašte žinomas ir vertinamas sėmenų aliejus, ypač – spaustas šaltuoju būdu. Šakiuose galite pamatyti gamintojo procesą, paskanauti bei įsigyti jo gamintojo kaina. Degustaciją reikėtų užsisakyti iš anksto. Tel. 8 345 51 697, UAB „Aletovis“, Sodų g. 3A, Šakiai.

Teatralizuota ekskursija:

Gelgaudiškio pažintiniame take grupėms organizuojama smagi pramoga – teatralizuota ekskursija su „dvariškiais“, muzikantais ir vaišėmis. Ekskursiją reikėtų užsisakyti iš anksto. Gelgaudiškio kultūros centras, el. p. edgapol@delfi.lt, tel. 8 687 76 145.

Slidinėjimo trasa Kumečių kaime

Baseinas Šakiuose

Aliejaus degustacija

Teatralizuota ekskursija

**Šešupės euroregiono turizmo
informacijos centras**

V. Kudirkos g. 61/1, 71126 Šakiai

Tel./faks. 8 345 51 262

Tel. 8 618 71 201

tourism@sesupe.lt, www.sesupe.lt

Leidybą remia Šakių rajono savivaldybė

Sudarytojai: Eglė Plančiūnienė, Jurgita Makūnaitė, Audronė Mieščionaitienė

Nuotraukos: Šešupės euroregiono turizmo informacijos centro, Vido Venslovaičio, Albertos Dragūnaitenės
Išleido UAB „V3 studija“, 2011

© Šešupės euroregiono turizmo informacijos centras, 2011

Trečias papildytas leidimas

UDK 910.4:796.5(474.5)(036)

Po-01

ISBN 978-9955-737-88-9